

EN LÄSANDE KLASS

**Läsförståelsen
sjunker dramatiskt.**

Kan vi göra något?

Läsförståelsen sjunker dramatiskt. Kan vi göra något?

Många elever i den svenska skolan klarar av att lära sig läsa ordentligt på ”de vanliga sätten”.

I många fall lär de sig bokstäverna i årskurs ett och automatiserar läsningen i årskurs två. De följande åren fortsätter de på egen hand att utveckla sitt läsande genom sina möten med texter av olika slag. Men för ca 20 % (Pisa 2009) av barn och unga räcker inte den traditionella lästräningen. Här krävs ett annat sätt att arbeta med läsinlärning.

Vad är läsning?

Denna bild försöker beskriva läsningens olika delar:

Illustration av Helena Willis

ABC = Här lär man sig koda av bokstäverna till ljud (ungefär årskurs 1).

LÄSKONDIS = Det krävs en massa tid och övning för att avkodningen ska ske automatiskt (ungefär årskurs 2).

LÄSFÖRSTÅELSE = En normalgod läsare läser inte bara på raderna, utan också mellan och bortom (ungefär årskurs 3).

LÄSLUST = Det hårda arbetet ger resultat. Vi växlar mellan olika lässtilar och texten talar till oss.

Var brister det?

Svenska lågstadielärare är i allmänhet väldigt duktiga på ABC-delen. Möjligen ges sedan lite för lite tid för steg två, LÄSKONDIS. Men det stora problemet är att LÄSFÖRSTÅESEN inte tränas i tillräcklig utsträckning i den svenska skolan.

Från samhällets sida satsas en del på det fjärde momentet, LÄSLUST, men de första tre stegen går förstås inte att hoppa över.

Vad kan vi göra?

Flera internationella undersökningar visar att om vi pratar om det som barnet ska läsa, läser och har läst fördjupas läsförståelsen.

Att cykla och läsa

Båda aktiviteterna är förstas färdigheter. Det krävs en hel del träning för att lära sig cykla. Det är mycket att hålla koll på som sedan måste fungera automatiskt. När den ”mekaniska” färdigheten har erövrats återstår många moment. Att kunna cykla innebär så mycket mer än att bara hålla balansen.

Att kunna cykla är alltså inte detsamma som att kunna cykla.

Att kunna läsa (automatiserad läsning) är inte heller detsamma som att kunna läsa på djupet.

När barnet kan läsa med ett visst flyt; ja, det är då det roliga och viktiga arbetet börjar med att träna på att läsa på, mellan och bortom raderna.

Om En läsande klass

En läsande klass är en långsiktig satsning som syftar till att vända trenden med den drastiskt sjunkande läsförståelsen i vårt land. Initiativtagare är Martin Widmark, barn- och ungdomsförfattare och mellanstadielärare. Bakom projektet står svenska förlag, samt Läsrörelsen, Junibacken och en mängd andra aktörer och finansieras till stor del av medel från Postkodlotteriet. Till april 2014 tar projektet, med hjälp av ett antal erfarna pedagoger, fram en studieplan för lärare att använda i sin läsundervisning. Materialet består av en studiehandledning samt tillhörande texter som förlag och författare/illustratörer upplåter utan ersättning. Materialet distribueras gratis i tryckt form till samtliga låg- mellan- och särskolor i Sverige, samt kommer att finnas tillgängligt kostnadsfritt på webben. Materialet är ett konkret redskap för hur man som lärare kan arbeta med lässtrategier. Det finns flera sätt att arbeta med läsförståelse, men det som beskrivs här har visat sig vara ett av de mest effektiva.

EN LÄSANDE KLASS

www.enlasandeklass.se
info@enlasandeklass.se

Logo av Stina Wirsén och Tilda Hedengren

Hur pratar man om en text?

Här presenteras fem karaktärer som flera skolor idag använder för att tydliggöra de strategier en god läsare använder för att fördjupa sin läsförståelse.

Dessa karaktärer kan hjälpa dig att få igång ett boksamtal. Känn absolut inget krav på att omfatta alla fem strategierna på en gång. Det viktiga är att samtalet kommer igång. Sedan kan du och barnet fortsätta att utveckla läsförståelsen tillsammans.

SPÅGUMMAN

Spågumman

Vi förbereder oss för läsningen. Vi kan titta på framsidan av en bok, på baksidan och på eventuella bilder och bildtexter. "Vad tror du kommer att hända i den här boken?" "I nästa kapitel?" "Varför tror du det?"

Reportern

Texten gör dig nyfiken som en reporter. Du ställer frågor till det som händer i texten. "Varför är flickan så arg?" "Vem öppnade dörren så att tjuven kunde komma in?" "Kommer hon att klara sig?"

REPORTERN

Detektiven

Vi reder ut nya ord och begrepp. Hur gör man när man inte förstår ett ord eller ett uttryck? Eleven lär sig att övervaka sin läsning. Att förstå när han/hon inte förstår och hur man kan göra då. Den vuxne kan förklara: "När jag kommer till ett nytt ord, läser jag lite långsammare." "Om jag inte förstår ordet, läser jag hela meningen igen."

DETEKTIVEN

COWBOYEN

Cowboyen

Med sitt lasslo fångar han in det som har lästs. "Vad hände i det förra kapitlet du läste?" "Var det spännande? Roligt? Svårt att förstå?" (Cowboyen och spågumman är kanske lite kära i varandra, för de dyker ofta upp på samma plats) "I det förra kapitlet red rövarna ut från Mattisborgen. Vad tror du kommer att hända nu?"

KONSTNÄREN

Konstnären

Vi inser att texten ibland påverkar oss. Att vi blir ledsnå, glada eller kanske lär oss något nytt. "Hur kändes det att läsa den här boken?" "Har du varit med om något liknande som hände i boken?"